

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Cíle předškolního vzdělávání

Záměrem předškolního vzdělávání je rozvíjet dítě tak, aby na konci předškolního vzdělávání bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou aktivně a s uspokojením zvládat nároky života, které jsou na něj kladeny a které ho v budoucnu čekají.

Mezi cíle předškolního vzdělávání v České republice patří:

- doplňovat a podporovat rodinnou výchovu;
- podporovat rozvoj osobnosti dítěte;
- podporovat zdravý citový, rozumový a tělesný vývoj dítěte;
- napomáhat dítěti v chápání okolního světa a motivovat jej k dalšímu poznávání a učení;
- umožňovat osvojení základních pravidel chování, životních hodnot a mezilidských vztahů;
- vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání;
- vytvářet předpoklady pro pokračování ve vzdělávání;
- poskytovat speciálně-pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Specifika předškolního vzdělávání

- Metody a formy práce předškolního vzdělávání jsou přizpůsobeny potřebám dětí.
- Předškolní vzdělávání nabízí dětem vstřícné a podnětné prostředí, ve kterém se cítí spokojeně a které jim umožňuje projevit a zaměstnávat se přirozeným dětským způsobem.
- Jsou respektovány individuální potřeby a možnosti každého dítěte.
- Vzdělávání probíhá zejména prostřednictvím prožitkového učení a učení hrou. Tyto metody mají za úkol podporovat dětskou zvědavost a potřebu objevovat.

Vzdělávací obsah vychází z 5 vzdělávacích oblastí:

- 1. Dítě a jeho tělo** - fyzický rozvoj a pohybová koordinace, jemná motorika, koordinace ruky a oka, sebeobsluha, zdraví, bezpečí.
- 2. Dítě a jeho psychika**
  - o Jazyk a řeč - výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, dorozumívání, vyjadřování.

- Poznávací schopnosti a funkce, představivost, fantazie, myšlenkové operace – vnímání, pozornost, soustředění, paměť, tvořivost, vynalézavost, fantazie, rozlišování obrazných a grafických symbolů, grafické vyjadřování, časoprostorová orientace, základní předmatematické představy, početní a číselné pojmy a operace, řešení problémů, učení.
- Sebepojetí, city, vůle - sebevědomí, sebeuplatnění, sebeovládání, přizpůsobivost, sebepojetí, city, vůle.
- 3. Dítě a ten druhý** - komunikace s dospělým, komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech, sociabilita.
- 4. Dítě a společnost** - společenská pravidla a návyky, zařazení do společenství, kultura, umění.
- 5. Dítě a svět** - poznatky, sociální informovanost, adaptabilita ke změnám, vztah k životnímu prostředí.

Organizace předškolního vzdělávání

- Školní rok začíná 1. 9. a končí 31. 8. následujícího kalendářního roku.
- Předškolní vzdělávání je organizováno pro děti od 2 do 6 let (dvouleté dítě nemá právní nárok na přijetí do MŠ).
- Zápis k předškolnímu vzdělávání na následující školní rok probíhá od 2. 5. do 16. 5. Přesný termín a místo stanovuje ředitel mateřské školy.
- Povinnost předškolního vzdělávání nastává od počátku školního roku po dni, kdy dítě dosáhne 5 let.
- Povinné předškolní vzdělávání se vztahuje občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů, i na jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů, na účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany. Povinné předškolní vzdělávání se nevztahuje na děti s hlubokým mentálním postižením.
- Povinný rok předškolního vzdělávání lze plnit i jinými způsoby. Patří sem individuální vzdělávání, vzdělávání v přípravné třídě základní školy, vzdělávání v přípravném stupni základní školy speciální a vzdělávání v zahraniční škole na území České republiky.
- Ředitel školy umožní na základě doporučení školského poradenského zařízení dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním vzdělávání podle individuálního vzdělávacího programu. Program definuje možnosti a způsoby podpory dítěte v problémových oblastech.

- Pro předškolní vzdělávání je závazný Rámcový vzdělávací program, který vymezuje povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání. Rámcový vzdělávací program je závazný pro tvorbu školního vzdělávacího programu.

Mateřská škola

- V České republice mohou děti navštěvovat státní nebo soukromé mateřské školy.
- Vzdělávání dítěte v mateřské škole rodiče hradí prostřednictvím poplatků za takzvané školné. Dále hradí rovněž stravování dítěte. Dítě má tedy v mateřské škole zajištěnu celodenní stravu včetně pitného režimu. V posledním ročníku mateřské školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí se neplatí školné (stravné ano), a to po dobu nejvýše 12 měsíců.
- Ve státní mateřské škole může být maximální počet dětí ve třídě 28, se kterými pracují zpravidla 2 učitelky. Dále může být ve třídě přítomen například asistent pedagoga, dvojjazyčný asistent pedagoga či chůva.
- Děti mohou být do tříd rozděleny podle stejného věku nebo nezávisle na věku.
- Děti odchází domů z mateřské školy v doprovodu dospělé osoby po obědě nebo odpoledním odpočinku.
- Nepřítomnost dítěte v mateřské škole je potřeba omlouvat podle školního řádu dané mateřské školy.
- Denní režim dne může být v každé mateřské škole odlišný, přičemž je nutné dodržovat dobu příchodu a vyzvedávání dětí. V případě potřeby se rodič domluví s vedením MŠ a učitelkami individuálně.
- Příklad denního režimu:
  - o scházení dětí, volné hry, individuální práce s dětmi;
  - o komunitní kruh – tematické rozhovory, říkanky, písničky, hádanky;
  - o zdravotní cvičení – pohybové hry, cvičení na stanovištích, zdravotní cvičení, relaxace;
  - o svačina;
  - o vzdělávací aktivity na vybrané téma – výtvarné, hudební, pohybové, pracovní, rozumové;
  - o pobyt na zahradě mateřské školy či vycházka po okolí;
  - o oběd;

- polední odpočinek;
  - svačina;
  - volné hry, odchod dětí.
- Vzdělávání probíhá na základě integrovaných bloků, které nabízí dětem obsah vybraných témat v souvislostech. Pro dítě jsou získané zkušenosti snáze pochopitelné a prakticky využitelné. Probíraná témata vždy vychází ze školního vzdělávacího programu dané mateřské školy.
  - Aktivity pro děti lze rozdělit na aktivity spontánní či řízené. Některé aktivity si tedy děti řídí sami a některé ovlivňuje učitel přímo či nepřímo.

Učitel mateřské školy

- Pro výkon svého povolání potřebuje učitel mateřské školy odbornou kvalifikaci, kterou získá studiem oboru se zaměřením na přípravu učitelů mateřské školy.
- Pedagogičtí pracovníci mají po dobu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, prostřednictvím kterého si obnovují, udržují a zejména zvyšují kvalifikaci.
- Úkolem učitele je iniciovat vhodné činnosti, připravovat prostředí a nabízet dítěti příležitosti k poznávání, přemýšlení a porozumění sobě i skutečnostem kolem sebe.
- Působení učitele vychází z pedagogické diagnostiky, které se vyznačuje pozorováním a uvědoměním si individuálních potřeb a zájmů každého dítěte, vychází ze znalosti aktuálního stavu dítěte, ze znalosti jeho vývoje a také z pravidelného sledování jeho pokroků.

Zpracovala: Bc. Kristýna Zimková, MŠ Matěchova, Praha 4

Zdroj

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2018 [cit.11.05.2020]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45303/>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).